

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/165/2005

O MOBILIZACJI ELEKTORATÓW, ZNACZENIU NEGATYWNYCH MOTYWÓW GŁOSOWANIA I TYPOWANYM ZWYCIĘZCY WYBORÓW PREZYDENCCKICH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

Według deklaracji składanych na tydzień przed II turą wyborów prezydenckich ciągle większe szanse na zwycięstwo wyborcze ma Donald Tusk, którego zamierza poprzeć ponad połowa badanych deklarujących udział w wyborach i mających sprecyzowane preferencje¹. Przewaga lidera PO nad Lechem Kaczyńskim, choć wyraźna, nie jest jednak na tyle duża, by wynik wyborów można uznać za przesądzony. Warto zatem zastanowić się, w jakim stopniu i w jakim kierunku sondażowe preferencje mogą się jeszcze zmienić. W ostatnim sondażu przed II turą wyborów² pytaliśmy zwolenników obu kandydatów, jak dalece pewni są swej wyborczej decyzji, czyli interesowało nas, w jakim stopniu obaj pretendenci do prezydentury mogą być pewni głosów swych obecnych sympatyków. Sprawdzaliśmy także stopień mobilizacji i siłę negatywnych motywacji wśród zwolenników obu kandydatów. Interesowało nas również to, jakie intuicje co do wyborczego zwycięstwa mają Polacy na tydzień przed II turą wyborów.

PEWNOŚĆ GŁOSOWANIA W POTENCJALNYCH ELEKTORATACH KANDYDATÓW

Na tydzień przed dniem głosowania elektoraty obu kandydatów z dużą stanowczością deklarują niezmienną swą obecną decyzję poparcia ich w II turze wyborów. Nieznacznie bardziej pewni głosów swych zadeklarowanych zwolenników może być Donald Tusk niż Lech Kaczyński. Cztery piąte potencjalnych wyborców Donalda Tuska (81%) jest całkowicie pewnych, że 23 października zagłosuje właśnie na niego - osoby te proszone o ocenę prawdopodobieństwa poparcia go w wyborach wskazały na 10-punktowej skali maksymalną liczbę punktów. W elektoracie Lecha Kaczyńskiego równie stanowcze deklaracje składa 77% badanych.

¹ Zob. komunikat CBOS „Preferencje w II turze wyborów prezydenckich”, październik 2005.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (185) zrealizowano w dniach od 13 do 16 października 2005 roku na liczącej 1003 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty kandydatów	W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że zagłosuje Pan(i) na tego kandydata? Wskazania na 10-punktowej skali w przedziałach				Średnia
	1-5	6-7	8-9	10	
	w procentach				
Donald Tusk	4	4	12	81	9,49
Lech Kaczyński	4	6	14	77	9,39

GŁOSOWANIE NA KANDYDATA CZY PRZECIWKO WYBOROWI JEGO KONKURENTA?

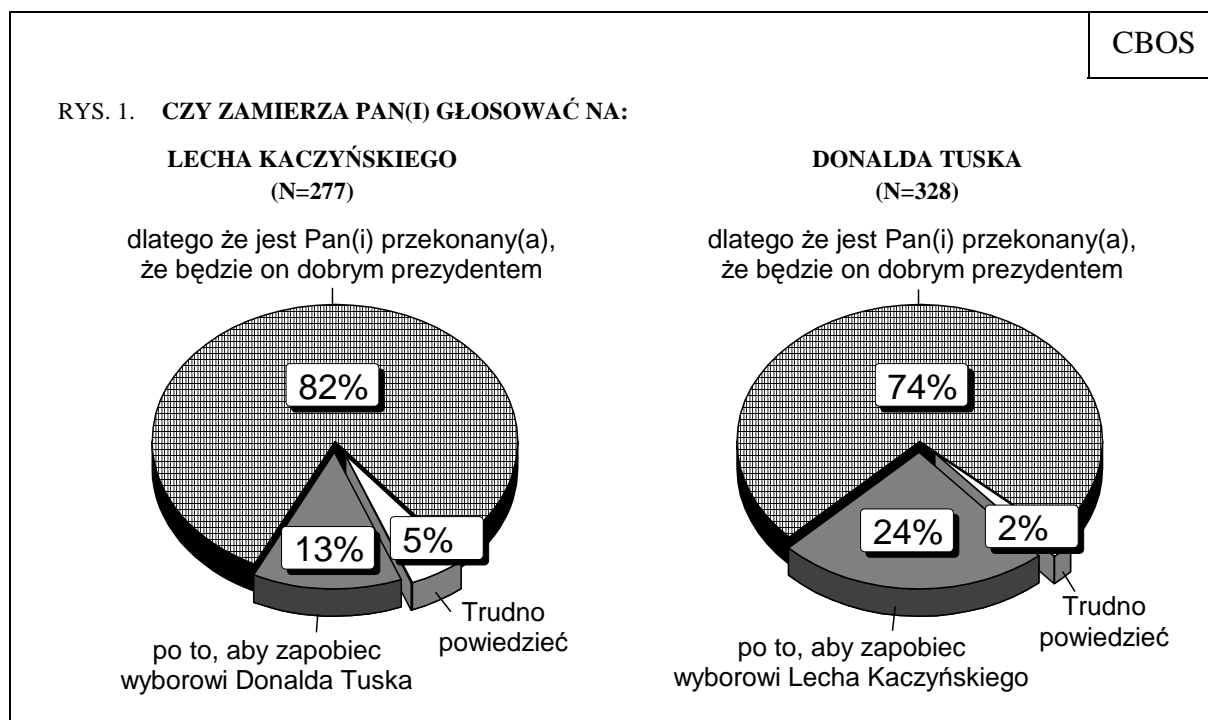
Po I turze wyborów prezydenckich wielu komentatorów politycznych prognozowało, że zarówno frekwencja w II turze, jak i ostateczny wynik rywalizacji Donalda Tuska i Lecha Kaczyńskiego w dużym stopniu zależą od tego, jak dalece każdemu z nich uda się przyciągnąć do siebie przeciwników kontrkandydata.

Osoby skłonne głosować negatywnie, czyli kierujące się bardziej intencją niedopuszczenia do zwycięstwa nieulubianego polityka niż zaletami popieranego kandydata, stanowią stosunkowo nieliczną grupę wśród tych, którzy zmierzają wziąć udział w II turze wyborów prezydenckich. Do takich motywacji przyznaje się niespełna jedna piąta badanych wybierających się w najbliższą niedzielę do urn wyborczych i mających sprecyzowane preferencje (19%). Dla porównania - przed II turą wyborów prezydenckich w 1995 roku, której towarzyszyły największe chyba emocje polityczne i która w największym stopniu zmobilizowała Polaków do wyrażenia swej woli w akcie wyborczym, do negatywnych motywacji wyborczych przyznawała się nieco ponad jedna czwarta deklarujących chęć wzięcia udziału w głosowaniu.

Tabela 2

Czy zamierza Pan(i) głosować na tego kandydata:	Wskazania badanych na tydzień przed II turą wyborów prezydenckich w roku 1995 i 2005	
	XI 1995 (N=971)	X 2005 (N=606)
	w procentach	
- dlatego że będzie on dobrym prezydentem	69	78
- po to, aby zapobiec wyborowi kontrkandydata	27	19
Trudno powiedzieć	4	3

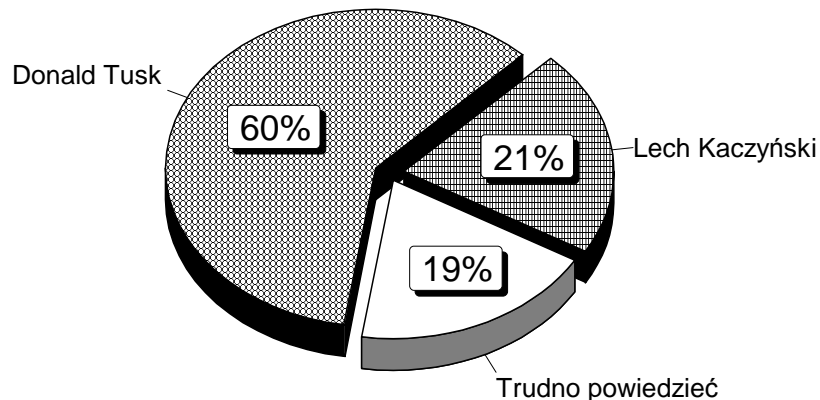
Deklaracje badanych wskazują, że negatywne uczucia i obawy w większym stopniu dotyczą Lecha Kaczyńskiego niż Donalda Tuska. Osoby zamierzające głosować na lidera PO w wyraźnie większym stopniu kierują się chęcią niedopuszczenia do wyboru jego konkurenta niż zwolennicy Lecha Kaczyńskiego chcą głosować przeciwko wyborowi jego rywala. Wśród zdeklarowanych wyborców Donalda Tuska prawie jedna czwarta (24%) motywuje swoją decyzję niechęcią lub obawą przed prezydenturą Lecha Kaczyńskiego. W elektoracie Lecha Kaczyńskiego tylko jedna ósma (13%) kieruje się chęcią niedopuszczenia do objęcia urzędu prezydenta przez Donalda Tuska.

KTO WYGRA W II TURZE WYBORÓW PREZYDENCKICH PRZEWIDYWANIA POLAKÓW

W opinii ogółu uprawnionych do głosowania za zdecydowanego faworyta II tury wyborów uchodzi Donald Tusk. Aż trzy piąte Polaków (60%) jest przekonanych, że właśnie kandydat PO zostanie prezydentem. Znacznie mniejsze szanse - dodajmy niewspółmiernie małe w stosunku do wyników sondaży - Polacy dają Lechowi Kaczyńskiemu. Tylko jedna piąta ankietowanych (21%) wierzy, że kandydat PiS zwycięży w tych wyborach. Zatem w ocenie społecznej prawdopodobieństwo zwycięstwa Donalda Tuska wobec prawdopodobieństwa wygranej Lecha Kaczyńskiego wynosi prawie 3:1.

RYS. 2. **TEGO OCZYWIŚCIE NIKT NIE MOŻE WIEDZIEĆ NA PEWNO, ALE JAK PAN(I) PRZYPUSZCZA, KTO ZOSTANIE PREZYDENTEM?**

Podobnie jak ogół Polaków wynik wyborów prezydenckich przewidują ci, którzy zamierzają wziąć udział w II turze. Zdecydowana ich większość (63%) uważa, że wybory wygra Donald Tusk, natomiast tylko co czwarty (24%) jest zdania, że prezydentura przypadnie Lechowi Kaczyńskiemu.

Przeświadczenie o zwycięstwie popieranego kandydata powszechnie wyrażają zdeklarowani wyborcy Donalda Tuska. Natomiast zwolennicy Lecha Kaczyńskiego nie są tak pewni wygranej swego kandydata - tylko 51% jego wyborców pójdzie do wyborów wierząc, że właśnie on będzie nowym prezydentem, prawie jedna trzecia zaś sądzi, że zwycięzcą wyborów zostanie jednak Donald Tusk.

Tabela 3

Typowany zwycięzca wyborów	Potencjalne elektoraty kandydatów	
	Donald Tusk	Lech Kaczyński
	w procentach	
Lech Kaczyński	3	51
Donald Tusk	93	30
Trudno powiedzieć	5	19

Wyborcy obu konkurentów rywalizujących w II turze wyborów prezydenckich są - według własnych deklaracji - silnie zmotywowani do udziału w głosowaniu i poparcia swego faworyta. Minimalnie większą pewność głosowania deklarują wyborcy Donalda Tuska niż Lecha Kaczyńskiego. Także charakter motywacji wyborczych wskazuje, że Polacy bardziej obawiają się prezydentury Lecha Kaczyńskiego niż Donalda Tuska. Kandydat PO jest też wyraźnie częściej niż jego konkurent typowany na zwycięzcę wyborów - różnica ta jest kilkakrotnie większa, niż wynikałoby to z przedwyborczych sondaży. Warto zauważyć, że tak silne przekonanie o zwycięstwie Donalda Tuska w II turze wyborów paradoksalnie może działać demobilizująco na jego wyborców, którzy - pozostając w przekonaniu, że ich faworyt i tak wygra - częściej niż zapowiadają to sondaże, mogą nie pójść na wybory, tym bardziej że dość znaczna ich grupa chce iść do urn wyborczych nie tyle po to, aby dać wyraz swym sympatiom politycznym, ale by uniemożliwić zwycięstwo rywalowi.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że zgłaszuje Pan(i) na **Donalda Tuska**?

Elektorat Donalda Tuska	Średnia na 10-punktowej skali	Liczba osób
Ogółem	9.5	328
Płeć		
Mężczyźni	9.6	133
Kobiety	9.4	176
Wiek		
18-24 lat	9.3	58
25-34	9.5	57
35-44	9.4	56
45-54	9.5	63
55-64	9.7	44
65 lat i więcej	9.7	31
Miejsce zamieszkania		
Wieś	9.2	93
Miasto do 20 tys.	9.3	45
20-100 tys.	9.6	60
101-500 tys.	9.7	59
501 tys.i więcej mieszk.	9.7	52
Wykształcenie		
Podstawowe	9.3	66
Zasadnicze zawodowe	9.3	79
Średnie	9.7	128
Wyższe	9.7	36
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	9.6	26
Prac.umysł.niż.szczegła	9.7	33
Pracownicy fiz.- umysł.	8.8	27
Robotnicy wykwalifikowani	9.2	30
Robotnicy niewykwalifik.	9.5	20
Rolnicy	9.3	9
Pracujący na własny rach.	10.0	10
Bierni zawodowo		
Renciści	9.9	22
Emeryci	9.7	50
Uczniowie i studenci	9.3	37
Bezrobotni	9.4	31
Gospodynie domowe i inni	9.6	14
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	9.0	48
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	9.7	25
sekt. pryw. poza rolnict.	9.6	74
prywatnym gosp. rolnym	9.4	14
Dochody na jedną osobę		
Do 300 zł	8.9	36
301-500	9.6	65
501-900	9.5	59
901-1200	9.7	30
Powyżej 1200 zł	9.7	27
Ocena własnych war. mater.		
Złe	9.3	80
Średnie	9.4	124
Dobre	9.8	105
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	9.7	10
Raz w tygodniu	9.5	163
1-2 razy w miesiącu	9.1	65
Kilka razy w roku	9.6	65
W ogóle nie uczestniczy	10.0	25
Poglądy polityczne		
Lewica	9.1	48
Centrum	9.6	103
Prawica	9.7	108
Trudno powiedzieć	9.3	49

Tabela 2. W jakim stopniu jest Pan(i) przekonany(a), że zgłaszuje Pan(i) na **Lecha Kaczyńskiego**?

Elektorat Lecha Kaczyńskiego	Średnia na 10-punktowej skali	Liczba osób
Ogółem	9.4	278
Płeć		
Mężczyźni	9.3	133
Kobiety	9.4	132
Wiek		
18-24 lat	9.1	34
25-34	9.1	45
35-44	9.8	35
45-54	9.3	67
55-64	9.8	36
65 lat i więcej	9.5	47
Miejsce zamieszkania		
Wieś	9.4	116
Miasto do 20 tys.	9.1	33
20-100 tys.	9.6	49
101-500 tys.	9.3	38
501 tys.i więcej mieszk.	9.4	29
Wykształcenie		
Podstawowe	9.6	67
Zasadnicze zawodowe	9.6	80
Średnie	9.1	86
Wyższe	9.2	31
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	9.7	15
Prac.umysł.niż.szczebła	9.1	28
Pracownicy fiz.- umysł.	9.7	16
Robotnicy wykwalifikowani	9.5	20
Robotnicy niewykwalifik.	9.1	14
Rolnicy	9.6	21
Pracujący na własny rach.	9.5	8
Bierni zawodowo		
Renciści	9.5	26
Emeryci	9.5	64
Uczniowie i studenci	8.6	15
Bezrobotni	8.9	23
Gospodynie domowe i inni	9.7	15
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	9.6	42
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	9.1	19
sekt. pryw. poza rolnict.	9.4	40
prywatnym gosp. rolnym	9.6	27
Dochody na jedną osobę		
Do 300 zł	9.3	32
301-500	9.3	38
501-900	9.4	63
901-1200	9.4	27
Powyżej 1200 zł	9.6	10
Ocena własnych war. mater.		
Złe	9.1	81
Średnie	9.6	116
Dobre	9.3	67
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	9.5	34
Raz w tygodniu	9.4	164
1-2 razy w miesiącu	9.2	28
Kilka razy w roku	9.4	38
W ogóle nie uczestniczy	9.3	14
Poglądy polityczne		
Lewica	8.6	26
Centrum	9.2	69
Prawica	9.6	113
Trudno powiedzieć	9.6	57

Tabela 3. Czy zamierza Pan(i) głosować na **Lecha Kaczyńskiego**:
1 - dlatego że jest Pan(i) przekonany(a), że będzie on dobrym
prezydentem; 2 - po to, aby zapobiec wyborowi **Donalda Tuska**
(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	82	13	5	277
Płeć				
Mężczyźni	84	12	4	131
Kobiety	80	14	6	132
Wiek				
18-24 lat	79	18	3	32
25-34	85	15	0	45
35-44	87	11	2	35
45-54	78	15	7	67
55-64	85	11	4	36
65 lat i więcej	80	8	12	47
Miejsce zamieszkania				
Wieś	82	12	6	114
Miasto do 20 tys.	92	0	8	33
20-100 tys.	71	27	2	49
101-500 tys.	88	9	4	38
501 tys. i więcej mieszk.	81	13	6	29
Wykształcenie				
Podstawowe	88	3	9	67
Zasadnicze zawodowe	85	12	3	80
Średnie	73	22	5	85
Wyższe	85	11	5	31
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	90	0	10	15
Prac. umysł. niż. szczebla	75	25	0	28
Pracownicy fiz. - umysł.	81	14	5	16
Robotnicy wykwalifikowani	72	23	5	20
Robotnicy niewykwalifik.	81	8	10	14
Rolnicy	89	3	8	21
Pracujący na własny rach.	100	0	0	8
Bierni zawodowo				
Renciści	88	12	0	26
Emeryci	80	10	10	64
Uczniowie i studenci	71	29	0	13
Bezrobotni	90	10	0	23
Gospodynie domowe i inni	74	21	5	15
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	82	15	3	42
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	74	14	13	19
sekt. pryw. poza rolnict.	80	18	2	40
prywatnym gosp. rolnym	82	8	9	27
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	76	19	5	32
301-500	97	3	0	36
501-900	79	14	8	63
901-1200	74	24	2	27
Powyżej 1200 zł	100	0	0	10
Ocena własnych war. mater.				
Złe	88	6	6	79
Średnie	78	15	7	116
Dobre	82	17	1	67
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	86	10	4	34
Raz w tygodniu	80	15	6	163
1-2 razy w miesiącu	88	10	2	28
Kilka razy w roku	88	10	2	38
W ogóle nie uczestniczy	73	15	12	14
Poglądy polityczne				
Lewica	72	22	6	26
Centrum	80	18	3	69
Prawica	85	13	3	111
Trudno powiedzieć	83	4	13	57

Tabela 4. Czy zamierza Pan(i) głosować na **Donalda Tuska**:
 1 - dlatego że jest Pan(i) przekonany(a), że będzie on dobrym
 prezydentem; 2 - po to, aby zapobiec wyborowi **Lecha Kaczyńskiego**
 (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	24	2	328
Płeć				
Mężczyźni	75	23	2	133
Kobiety	71	26	2	176
Wiek				
18-24 lat	57	39	4	58
25-34	83	16	1	57
35-44	79	21	0	56
45-54	75	23	1	63
55-64	70	28	2	44
65 lat i więcej	74	22	4	31
Miejsce zamieszkania				
Wieś	82	18	0	93
Miasto do 20 tys.	74	21	5	45
20-100 tys.	68	29	3	60
101-500 tys.	65	33	2	59
501 tys. i więcej mieszk.	72	26	2	52
Wykształcenie				
Podstawowe	76	21	3	66
Zasadnicze zawodowe	84	15	1	79
Średnie	65	33	3	128
Wyższe	73	27	0	36
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	37	0	26
Prac. umysł. niż. szczebla	59	37	4	33
Pracownicy fiz. - umysł.	94	6	0	27
Robotnicy wykwalifikowani	79	18	3	30
Robotnicy niewykwalifik.	80	15	5	20
Rolnicy	90	10	0	9
Pracujący na własny rach.	87	13	0	10
Bierni zawodowo				
Renciści	70	30	0	22
Emeryci	77	20	2	50
Uczniowie i studenci	53	44	3	37
Bezrobotni	69	31	0	31
Gospodynie domowe i inni	90	4	7	14
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	68	32	0	48
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	66	31	3	25
sekt. pryw. poza rolnict.	82	15	3	74
prywatnym gosp. rolnym	87	13	0	14
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	88	9	3	36
301-500	75	23	2	65
501-900	68	32	0	59
901-1200	52	44	4	30
Powyżej 1200 zł	78	22	0	27
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	24	3	80
Średnie	74	24	2	124
Dobre	71	27	2	105
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	79	9	12	10
Raz w tygodniu	76	21	2	163
1-2 razy w miesiącu	83	17	0	65
Kilka razy w roku	69	31	0	65
W ogóle nie uczestniczy	53	42	5	25
Poglądy polityczne				
Lewica	59	37	4	48
Centrum	66	33	1	103
Prawica	81	17	2	108
Trudno powiedzieć	83	15	2	49

Tabela 5. Tego oczywiście nikt nie może wiedzieć na pewno, ale jak Pan(i) przypuszcza, kto zostanie prezydentem?

(%)

	Lech Kaczyński	Donald Tusk	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	60	19	1001
Płeć				
Mężczyźni	25	58	17	441
Kobiety	17	63	20	500
Wiek				
18-24 lat	18	68	13	145
25-34	16	70	14	167
35-44	21	66	12	148
45-54	21	60	19	189
55-64	18	57	25	123
65 lat i więcej	29	42	29	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	53	23	352
Miasto do 20 tys.	20	63	17	120
20-100 tys.	21	65	15	180
101-500 tys.	23	61	16	168
501 tys. i więcej mieszk.	13	71	16	120
Wykształcenie				
Podstawowe	25	46	29	275
Zasadnicze zawodowe	22	59	19	239
Średnie	18	72	11	326
Wyższe	18	65	17	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	18	74	8	59
Prac.umysł.niż.szczebła	15	72	13	94
Pracownicy fiz.- umysł.	16	70	14	71
Robotnicy wykwalifikowani	19	68	12	75
Robotnicy niewykwalifik.	17	67	16	52
Rolnicy	31	47	22	49
Pracujący na własny rach.	24	63	13	25
Bierni zawodowo				
Renciści	28	49	24	101
Emeryci	25	50	26	196
Uczniowie i studenci	14	77	9	72
Bezrobotni	18	57	25	108
Gospodynie domowe i inni	24	50	27	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	16	72	12	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	22	69	9	69
sekt. pryw. poza rolnict.	15	68	16	165
prywatnym gosp. rolnym	32	51	18	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	21	57	22	111
301-500	15	68	16	170
501-900	25	56	19	211
901-1200	19	70	11	88
Powyżej 1200 zł	19	75	6	51
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	55	24	294
Średnie	23	59	18	410
Dobre	18	69	13	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	33	37	30	68
Raz w tygodniu	22	60	18	491
1-2 razy w miesiącu	15	69	17	164
Kilka razy w roku	18	64	17	179
W ogóle nie uczestniczy	18	58	24	99
Poglądy polityczne				
Lewica	17	66	16	153
Centrum	20	69	11	279
Prawica	26	64	10	265
Trudno powiedzieć	19	43	38	242